

"Els diners sòc

Mick Jagger i Keith Richards parlen dels trenta anys de Rolling Stones i del seu nou disc compacte *Voodoo Lounge*, que apareixerà el pròxim 11 de juliol. A l'agost, el grup començarà la seva gira per tot el món, durant la qual segurament passaran pel nostre país, ja en 1995.

Mick Jagger i Keith Richards són els caps de la "Greatest Rock'n'Roll Band in the World": els Rolling Stones. Des de fa trenta anys entretenen el públic amb les seves cançons i els seus escàndols i es fan pagar bé la seva encantadora anarquia: quaranta-quatre milions de dòlars cobrà el grup ara fa dos anys quan va canviar de casa de discos i, en la ronda mundial d'enguany, en trauran més de tres-cents. Al nou compacte *Voodoo Lounge* sonen més malvats i sexis que mai; el triomf en la lluita contra l'edat, els Stones ja l'intuïen quan van escriure un dels seus primers hits: "Time is on my side".

—Als anys 60 el seu antic manager Andrew Loog Oldham va dir: "Els Stones són més que un grup, són un way of life. Quin aspecte té aquest way of life després de trenta anys?"

RICHARDS: Ara som una mena de màfia que viu segons les seves lleis pròpies.

JAGGER: Ostres!, ja estic cansat de sentir-ho. Si cregués en eslògans com aquest, em tornaria boig. Em convertiria en una caricatura, en un personatge ridícul que ja no va enlloc.

—Els Stones encara són un conjunt o només una empresa econòmica ben portada?

RICHARDS: Ja no dormim cada nit a la mateixa camioneta, com fèiem fa trenta anys, però estar tant de temps junts crea alguna cosa, i això ho portes amb tu per sempre més. Podem no veure'ns durant mesos, hem viscut en continents diferents, però, noi, quan connectem la guitarra, ja no hi ha dubte: aquests païos que es posen a la feina són més que Mick Jagger, Keith Richards, Ron Wood i Charlie Watts, són els Rolling Stones.

—Sona romàntic. Mentrestant, cadascú fa un paper determinat.

JAGGER: És clar. En Keith i jo escrivim els temes, jo em preocupo dels diners, en Ronnie fa algunes ximpleries i de vegades ve en Charlie i tamborina una mica...

—L'home que no fa gaire afirmava: "Jo no sóc un bateria especialment bo, potser perquè no sé comptar..."

RICHARDS: Per això en Charlie és el millor. Els qui a la bateria han de comptar..., em sap greu, però més val que els deixem estar.

—En Bill Wyman, que havia tocat el baix durant trenta anys, ha deixat el grup. El troben a faltar?

RICHARDS: Mare de Déu, encara no em puc creure que en Bill no hi sigui. A vegades em tombo i dic "Eh, Bill, apuja una mica", i resulta que no hi és. Però ell se'n volia anar, i aquí no hi ha res a pelar-hi; no pots pas obligar nin-

n bona cosa"

gú, no pas en *rock'n'roll*. Si jo tingués una empresa d'ordinadors, hauria pressionat en Bill o l'hauria amenaçat amb un revòlver, però en *rock'n'roll*, noi, en *rock'n'roll*, això no serveix de res.

JAGGER: No fa gaire vaig veure en Bill per la TV. Presentava un *show* a Montecarlo. Es prenia la feina molt seriosament i amb això es posava força en ridícul.

—En la seva biografia dels Stones afirma que ha arreplegat més dones que Mick

Jagger i Richards són els autèntics líders del grup. Ara els acompanyen Ron Wood i Charlie Wats, mentre que Bill Wyman els ha deixat.

ARXIU

Jagger i que ha escrit "*Jumpin' Jack Flash*".

JAGGER: Sobre les dones, no en diré res. Però l'exactitud amb què en Bill tracta la veritat es pot veure en l'exemple de "*Jumpin' Jack Flash*". Quan nosaltres vam escriure el tema, ell no hi era, i quan el vam registrar, tampoc. El baix, aquella vegada el va tocar en Keith. A propòsit, l'ha llegida la biografia?

—*Fragments.*

JAGGER: Sorprenent. Fins ara no m'havia pogut imaginar que algú comprés aquest llibre, i encara menys que en llegís res.

—*El successor, Darryl Jones, serà membre dels Rolling Stones?*

JAGGER: No. Em sembla que ja és massa tard.

RICHARDS: I ara, què li torna a agafar, a en Mick? Jo només puc dir: qui és amb mi a l'escenari i toca un concert amb cançons dels Rolling Stones és un Rolling Stone, què si no? Ara, en el cas d'en Mick, la cosa potser vol una mica més de temps. En Ronny Wood, que s'hi va afegir el 1974, o sigui, fa vint anys, em va trucar fa dos dies i em va dir: "Ei, Keith, te n'has adonat? Ja no sóc el nou".

—*Què cal fer per esdevenir un Rolling Stone?*

RICHARDS: A mi no m'ho preguntis. No ho sé, perquè jo mateix en sóc un. Només sé una cosa: t'has d'avenir amb els altres. Ja pots ser un virtuós en tots els instruments, que si no lligues... res a fer-hi. Amén. Té alguna cosa a veure amb la química, però la fórmula, no la sap ningú.

—*Ni després de trenta-dos anys?*

RICHARDS: No. Ni la vull saber. Si em poso a desxifrar i a predir tot el que passa al grup, començo a avorir-me i l'assumpte ja no té cap sentit. Som els Stones, no una fàbrica.

—*Abans d'iniciar els enregistraments per al nou compacte Voodoo Lounge no havien pensat res?*

RICHARDS: El principi sempre és el mateix. Davant la porta de l'estudi tinc el cap completament buit, però llavors, tot d'una... una guitarra, un amplificador, un micro, tots plegats, i comença a funcionar. No és el que sabem, sinó el que no sabem. Així sorgeix la nostra música.

—*Així i tot, l'àlbum sona més dur, més resolut i directe que tot el que els Stones van fer als anys vuitanta. Només ho han d'agrair a la inspiració casual?*

JAGGER: Ens hem fet un parell d'idees bàsiques, naturalment. Volíem arranjar un àlbum de *rhythm-and-blues* dur, poc amanerat.

RICHARDS: Volíem el que sempre volem: el millor àlbum dels Rolling Stones de tots els temps. Aquest cop gairebé ens n'hem sortit.

Keith Richards: "Els diners són una bona cosa. Però jo no sóc aquí només pels diners, jo vull la fama, *darling*, i vull més".

Diria que el disc no solament sona a Stones, també es nota que hi són.

—*I això volia dir la mínima electrònica possible.*

JAGGER: Sí, encara que en Charlie Watts i jo també hem enregistrat un parell de números "techo". No són a l'àlbum, però no estan malament. No hi ha cap forma musical que em faci por.

—*Amb tot, diuen que vostè, Mr. Jagger, és qui sempre rondina.*

JAGGER: Sóc un perfeccionista, sempre vull fer-ho tot més bé i per això no estic mai content. No arribaré mai al punt de poder estirar les cames damunt la taula i dir: "Magnífic. Que satisfet que estic!" Igual em passa amb *Voodoo Lounge*. Jo diria que el disc ha reeixit en un 75%.

—*Per aquest hipercriticisme els Stones gairebé es van desfer als anys 80. Vostè, Mr. Jagger, va anomenar els Stones "una mola que duc penjada al coll". I vostè, Mr. Richards, va dir de Mick Jagger que era un "boig amb complex de Peter Pan".*

JAGGER: Jo sóc ambiciós, vull que tot vagi endavant. Odio la nostàlgia. Si sempre haguéssim fet les coses segons la voluntat d'en Keith...

—*...els Stones encara tocarien vells temes de rhythm-and-blues...*

JAGGER: ...sí, en una cova als afores de Leeds.

RICHARDS: En Mick té una gran por que els Stones se'l mengin. Als 80 havíem arribat al nostre límit. Estàvem cremats. Érem una comunitat que havia deixat de funcionar. Calia deixar-nos espai, doncs, de manera que ara cadascun depèn d'ell mateix, es fa els seus discos en solitari i després torna al grup. Bé, val a dir que en Mick aguanta molt. Nosaltres dos hem resistit la batalla. Jo no l'he matat, oi? És igual, quan en Mick em fa empenyar, ja no l'escribasso, ara parlo amb en Charlie.

—*La gran crisi dels 80 també sembla un resultat dels anys de consum d'heroïna per part de Mr. Richards durant els 70, almenys així ho manifesta l'anglès Nick Kent, especialista en pop.*

RICHARDS: Nosaltres teníem problemes de drogues, però m'agradaria que hagués vist en Nick. Nosaltres, almenys érem els Stones, i ell només rondava el grup per pertànyer-hi. Mare de Déu, els 70, quin panorama tan curiós! Després de les grans promeses dels 60 va venir la gran desil·lusió. Les drogues no t'alliberaven, et mataven. Com en Jimmi Hendrix. O el meu amic Gram Parsons. Però ni la seva mort en aquell moment no em va traspasar gaire. Durant anys jo també era dels primers de la llista i sabia que podia ser el següent a morir.

—*Malgrat tot, estava disposat a lluitar per la seva vida. Si calia, amb la Smith & Wesson que sempre duia al damunt.*

RICHARDS: Jo era un *junkie*, i era famós, no tenia més remei que anar armat. Per exemple, una vegada era en un hotel d'Oklahoma que tenia unes parets de fusta molt primes. De sobte, un parell de *rednecks* comencen a disparar des de l'altra banda de la paret, per res, així de broma, només perquè, als anglesos, ens volien empipar una mica o matar-nos una mica. A les compres de droga arriscades, naturalment, també duia una Smith & Wesson. Al començament dels anys 70, a Nova York era necessari. Quan la cosa es posava crítica, apagava el llum i fugia, si bé això no ajudava gaire. Els venedors sempre eren a l'aguait al portal, per tornar a prendre'm el que acabava de comprar a dalt.

—*Ara també va armat?*

RICHARDS: No, tinc l'arma emmarcada a la paret, a la casa de Connecticut.

—*Des de quan?*

RICHARDS: Des del dia que em vaig casar.

—*Ara duen una vida força sòlida, vostès. L'1 d'agost, quan comencin la ronda mundial, què en quedarà, del lema llegendari "sex & drugs & rock'n'roll"?*

RICHARDS: ...doncs en quedarà "sex & drugs & rock'n'roll". O com en vol dir?

—*Mig litre de vodka amb taronja.*

RICHARDS: La idea que la vida del *rock'n'roll* només és una orgia és falsa. Per poc temps, potser, però quan t'hi passes trenta anys, de tant en tant has de fer una pausa. Jo tinc una família. Una família encisadora. Als vespres, de vegades canto amb la guitarra davant les filles, i abans de les tres de la tarda no hi ha qui em faci llevar. Sóc un pare de família *rock'n'roll*.

JAGGER: A mi, aquest mite del "sexe-drogues-i-rock'n'roll" ja em feia escudella als anys 60. Jo bec te abans de sortir a l'escenari. Però, quan acabo, no puc pensar a dormir. Estic tan excitat que fins a les sis del matí no puc calmar-me. Però resulta que igualment he de llevar-me d'hora, lligar-me les sabatilles i córrer un parell de milles.

RICHARDS: L'esport, ai mare! Jo trobo que n'hi ha prou quan carrego dues hores una guitarra al coll, dalt l'escenari. A més, jo no m'he de desesgar gaire. Puc saltar del llit i tocar immediatament un concert, com qui diu dormint.

—*Els Stones van començar com els bad boys de la contracultura, però ara deixen que una cerveseria els esponsoritzi la gira. Ho necessiten?*

RICHARDS: Sí, aquests ens pengen una bandera petita a l'escenari, què vol fer-hi? Nosaltres guanyem una mica de diners de més a més i així podem mantenir el bon preu de les entrades.

—*Això és el que diuen tots. Una pobra excusa per a un grup que serà tres-cents milions de dòlars més ric al final d'aquesta gira.*

RICHARDS: Els diners són una bona cosa. Però jo no sóc aquí només pels diners, jo vull la fama, *darling*, i vull més. En cada concert arriba un punt en què deixes de pensar: quina és la distància fins al públic, si els dits et van prou ràpids, o si en Mick potser sí que aquest vespre encara es trençarà el coll. Aquest punt on tot va per si sol, on ets a tres metres per damunt de terra, i aleshores et penses que ets a mig camí del paradís.

JAGGER: En Keith ja es torna a envolar. Per sort m'he preocupat de tenir, més enllà de l'escenari, una vida que em satisfaci. Jo no sóc cap d'aquests *rock'n'roll-junkies*.

—*Que madur que sona! Al seu temps, per què va començar a fer música, Mr. Jagger?*

JAGGER: Els caps de setmana jo no volia tocar *rock* sinó *blues*, i no vaig creure mai que hi pogués fer carrera. En aquell temps, les estrelles del *rock* eren Clif Richard o Pat Boone i un munt de païos mediocres i avorrits que, en uns teatres esgarrifosos, apareixien davant una gent que s'estomacava. Mal negoci, gens seriós, això: no et pagaven, i tot feia olor de cervesa passada i de roba sense rentar. Per a la gent com jo, joves esnobs, si vol, el *rock'n'roll* no

era res. Jo volia pertànyer a la bohèmia i no pas a una mena d'escuma residual que tard o d'hora es desfaria en no-res.

—*Els Stones van ser mai un conjunt polític?*

JAGGER: Nosaltres érem un conjunt de rebels contra l'adaptació i contra l'insuportable avorritment que regnava al començament dels anys 60...

RICHARDS: ...Els nostres pares encara estaven capficats en la guerra, no volien anar endavant sinó tornar a l'estat d'abans de la guerra, un cop haurien netejat les ciutats de runa...

JAGGER: ...Nosaltres volfem més, una altra cosa, alguna cosa nova, i volfem pertànyer a la bohèmia. Els textos clarament polítics, gairebé sempre els vam rebutjar. Nosaltres, com tota avantguarda, causàvem un xoc i no representàvem avorrits conceptes marxistes del segle passat. Amb això vam canviar més el món que qualsevol sindicalista.

RICHARDS: En aquell temps ningú no intuïa en quina mesura el *rock'n'roll* és subversiu. Però s'havia plantat la llavor d'una poderosa infiltració de la societat i va donar fruit. Crec que *rock'n'roll* i *blue jeans*, amb la seva pro-

Mick Jagger: "Joc bec te abans de sortir a l'escenari. Però, quan acabo, no puc pensar a dormir. Estic tan excitat que fins a les sis del matí no puc calmar-me. Però resulta que igualment he de llevar-me d'hora, lligar-me les sabatilles i córrer un parell de milles".

Les dues figures dels Rolling Stones han superat ja els cinquanta anys. Però en el nou disc i dalt l'escenari, quan actuen, demostren trobar-se encara en plena forma.

mesa de més diversió, han fet més que no pensem per l'alliberació de l'Europa de l'Est.

—*Avui el rock'n'roll és una gran indústria, mentre que les posicions subversives ho tenen difícil. Pensen en el grunge o en el destí de Kurt Cobain.*

JAGGER: Les informacions s'escampen actualment molt més de pressa i hi ha molts més diners a guanyar. Tot el que tingui aspecte de contracultura passa de seguida al mercat a gran escala. El *grunge* va començar com una rebel·lió subterrània per a iniciats i un any més tard hi havia una col·lecció de dissenys "grunge" i un BMW "grunge".

RICHARDS: El *rock'n'roll* sempre ha estat un negoci ple de taurons, en Kurt Cobain va escollir mala feina. Escolta això, nen: la primera vegada que nosaltres vam venir a Chicago, cap als inicis dels 60, vam coincidir a l'estudi amb el nostre gran ideal Muddy Waters. Però l'home no tocava la guitarra, sinó que pintava una paret. Els seus discos no es venien gaire bé i l'amo li va dir: "Muddy, no et deixaré penjat, pinta la paret". En Kurt Cobain, tant se val en quin ofici, tard o d'hora s'hauria matat igualment.

—*Durant la seva fase d'heroïna pensava en el suïcidi?*

RICHARDS: No, jo buscava un *high*, no un *low*. Em volia amagar, però no pas desaparèixer per sempre. No he estat mai gaire previngut, jo, i els accidents han determinat la meua vida. Què vols fer-hi! És clar que he planejat alguna cosa o altra, però debades, i en canvi, vinga ràtzies de drogues, accidents de cotxe, cases cremades o guitarres robades. Els acci-

dents formen part de mi. Alguns són bons, alguns altres força greus. Els bons m'han fet bé i els dolents encara no m'han matat.

—*Mick Jagger va dir una vegada: "Als dinou anys tothom vol ser d'una colla, però qui als quaranta encara és d'una colla, el planyo".*

JAGGER: Encara ara és cert, això. Jo no em considero cap membre d'una colla.

RICHARDS: Per què als cinquanta anys no es pot ser encara d'una colla? Tots els nois que han aconseguit alguna cosa formen part d'una colla. Jo planyo els qui es preocupen d'aquestes coses. Jo parteixo de la base que, si cal, els meus nois em trauran a l'escenari amb cadira de rodes.

—*Encara consideren els Stones com un vell matrimoni on hi ha baralles, però que després de trenta anys ja no es divorcia?*

JAGGER: Un divorci sempre és possible.

RICHARDS: Mare de Déu! Aquest ha estat així des del dia que el vaig conèixer en aquell tren de rodalies. Abans, ja l'havia vist unes quantes vegades jugant amb la sorra del parc i, més tard també. No em va interessar mai gaire, però. Em semblava massa arribista. Però aquell dia al tren, devíem tenir uns tretze anys, tot va canviar. Duia dos discos sota el braç, un de Chuck Berry i un altre de Muddy Waters. Vaig fixar-m'hi bé i vaig descobrir que no eren enregistrats a Anglaterra sinó als EUA. En tenia idea, doncs. Era, doncs, més que un arribista. I vaig decidir de donar-li una oportunitat.

Thomas Hüetlin

©Der Spiegel-EL TEMPS

Traducció: Carme Gala